E 49/2023 vp
Ilmastoasiantuntija Hanna Aho
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
MmV 30.11.2023

Asia: E 49/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Ennakkovaikuttaminen: EU:n 2040 ilmastotavoitteen asettaminen

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja toteaa seuraavaa:

- Luonnonsuojeluliitto pitää Suomen kantaa kokonaisuutena riittämättömänä, jotta EU tekee oman osansa ilmastokriisin hillitsemiseksi.
- EU:n ilmastotavoitteet eivät ole linjassa 1,5 asteen kuumenemisrajan kanssa. EU:n on päivitettävä ilmastotavoitteensa uusimman tieteellisen tiedon mukaiseksi ja aikaistettava ilmastoneutraaliustavoitettaan.
- Luonnonsuojeluliitto esittää, että Suomen kantaa muutetaan seuraavasti:
    - EU:n vuoden 2040 ilmastotavoitteen tulee perustua parhaaseen tutkittuun tietoon, olla linjassa Pariisin ilmastosopimuksen 1,5 asteen kuumenemisrajan kanssa ja aikaistaa talousalueen ilmastoneutraaliustavoitetta vähintään vuoteen 2040.
    - EU:n tulee määritellä itselleen 1,5 asteen polun mukainen jäljellä oleva hiilibudjetti vuosille 2020-2050 ja sitoutua vähintään 90% päästövähennykseen vuoteen 2040 mennessä. Erillinen tavoite maankäyttösektorin hiilinielujen kasvattamiseksi on tarpeen.
    - Kannatamme fossiilisten päästöjen ja biogeenisten hiilen poistojen pitämistä erillään ilmastoarkkitehtuurissa.
    - Suhtaudumme varauksella LULUCF- ja maataloussektorin yhdistämiseen, sillä tämä voi heikentää ilmastopolitiikan ohjaavuutta ja mahdollistaisi fossiiliperäisten päästöjen kompensoimisen hiilinieluilla.
    - Kannatamme päästöohjauksen vahvistamista kaikilla sektoreilla.
    - Kannatemme energiansäästötavoitteita ja -toimia.
    - Kannatamme EU:n toimia meri- ja lentoliikenteen päästöjen vähentämiseksi.
    - Emme kannata kansainvälisten joustojen käyttämistä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Yksityiskohtaiset kommentit

Luonnonsuojeluliitto muistuttaa, että EU:n hiilineutraaliustavoite vuonna 2050 ei ole linjassa parhaan tieteellisen tiedon ja Pariisin sopimuksen 1,5 asteen kuumenemisrajan kanssa. YK:n pääsihteeri António Guterres muistutti viimeisimmän IPCC:n raportin julkaisun jälkeen, että kaikkien teollisuusmaiden (mukaanlukien EU ja Yhdysvallat) tulee saavuttaa ilmastoneutraalius vuoteen 2040 mennessä. Euroopan ilmastopaneelin (ESABCC) mukaan sekä EU:n lyhyen että pitkän aikavälin tavoitteiden päivittäminen on tarpeen ja se suositteli 90-95% päästövähennystä vuoteen 2040 mennessä verrattuna vuoteen 1990. Suomen ilmastopaneelin jäljellä olevaan hiilibudjettiin perustuvan analyysin mukaan EU:n tulisi saavuttaa ilmastoneutraalius 2030-luvun puoliväliin mennessä. Tieteellisen tiedon valossa EU:n tulee saavuttaa

ilmastoneutraalius viimeistään vuonna 2040, jotta EU:n toimet ovat linjassa Pariisin ilmastosopimukasen 1,5 asteen kuumenemisrajan kanssa. Tämän tulee perustua väheintään 90% päästövähennykseen vuoteen 2040 mennessä. Lisäksi EU:n tulee asettaa erillinen tavoite maankäyttösektorin hiilinieluille, joka kasvattaa unionin nettonielun -600 Mt CO2ekv vuodessa. Tämä merkitsee lisää luonnonsuojelua, ennallistamista, maanviljely- ja metsänhoitokäytäntöjen uudistamista ympäristöystävälliseksi.

On Suomen edun mukaista, että EU:n ilmastotavoitteet tuodaan linjaan kansallisten velvoitteidemme kanssa. Esimerkiksi Tanska on jo asettunut tukemaan -95% ilmastotavoitetta vuodelle 2040. Suomen tulee olla mukana samassa viiteryhmässä. Suomen kannassa tulee selkeästi ilmasta tuki 1,5 asteen kuumenemistavoitteessa pysymiselle ja ilmastoneutraaliudelle vuoteen 2040 mennessä.

Liitto on samaa mieltä valtioneuvoston kanssa siitä, että päästökaupan tulee pysyä EU:n ilmastopolitiikan keskiössä myös jatkossa ja että päästökauppaa tulee vahvistaa ja edelleen kehittää. Liitto yhtyyy myös näkemykseen siitä, että jäsenmaiden taakanjakosektorin velvoitteiden välisten erojen tulee merkittävästi kaventua jo vuoteen 2040 mennessä.

Suomen ennakkovaikuttamiskannasta poiketen Luonnonsuojeluliitto suhtautuu kielteisesti AFOLU-sektoriin, eli maatalouden päästöjen laskemista maankäyttösektorilla. Maatalouden päästöjen osuus on EU:ssa 15 % ja niiden arvioidaan kasvavan tulevaisuudessa. Huolenamme on, että maatalouden päästöt eivät laske mahdollisen AFOLU-sektorin muodostamisen jälkeenkään, jos maatalouden päästöt on mahdollista kompensoida hiilinieluilla. Maataloussektorin uudistaminen ympäristön kannalta kestäväksi on välttämätöntä ja maanviljelijöille tulee mahdollistaa rooli ilmastosankareina. Tuore raportti nostaa esiin saman huolen ja puntaroi mahdollisuutta maatalouden tai ruoan päästökaupalle CAPin ja verotusuudistuksien lisäksi.

Maankäyttösektorilla on huomioitava, että nykyisessä sääntelykehikossa yhdenkään jäsenmaan hiilinielut eivät kompensoi toisen maan päästöjä taakanjako- tai päästökauppasektorilla. Mailla on mahdollisuus käydä kauppaa nieluyksiköillä, mutta ne voivat myös hyödyntää yksiköitä itse omien taakanjakosektorin päästöjensä kompensointiin rajallisesti. Kun Suomen metsien hiilinielut eivät kompensoi edes Suomen päästöjä, on turha uskoa niiden kompensoivan muiden EU-jäsenvaltioidenkaan päästöjä. Lisäksi Suomen uusiutuvia metsävaroja ei ole käytetty ympäristön kannalta kestävästi. Jos ilmastopolitiikka rajaa puun saatavuutta estäen metsien ylikäytön, ympäristöpolitiikka toimii niin kuin pitää ja tukee ympäristötavoitteiden lisäksi taloudellisesti kestävää käyttöä. Maankäyttösektorin toimissa on välttämätöntä vahvistaa sopeutumis- ja luontotoimia hiilivarastojen ja -nielujen turvaamiseksi. Tuore raportti EU:n ilmastoarkkitehtuurista korostaa erillisen LULUCF-pilarin tarvetta sekä päästöjen ja nielujen käsittelemistä erikseen.

Energiatavoitteista fossiilisten polttoaineiden vähentäminen on tärkeää, mutta niin on myös energiatehokkuuden parantaminen ja energiasäästötoimet. Uusien energiateknologioiden teknisen ja kaupallisen tulemisen aikajänne on kaikesta huolimatta epäselvä, joten ei ole mitään syytä hylätä energiansäästötoimien toteuttamista. Energiatehokkuustoimet säästävät sekä päästöjä että rahaa ja niitä toimia voi alkaa toteuttaa heti.

Meri- ja lentoliikenteen kohdalla on huomioitava, että kansainväliset toimet etenevät heikosti, joten määrätietoisuutta todella tarvitaan. Nykytilanteessa on perusteltua edistää toimia meri- ja lentoliikenteen päästövähennyksien vahvistamiseksi määrätietoisesti EU-tasolla.

Suomen luonnonsuojeluliitto – Finnish Association for Nature Conservation
Itälahdenkatu 22 b A, FI-00210 Helsinki, Finland | tel. +358 9 228 081
www.sll.fi | toimisto@sll.fi

Lisätietoja

Hanna Aho, ilmastoasiantuntija, hanna.aho@sll.fi, p. 040 628 9495
Anna Ikonen, ilmastoasiantuntija, anna.ikonen@sll.fi , p. 044 491 4269